

bij Open Deur 2, februari 2020

In gesprek over 'Broers en zussen'

Of je een broer of zus bent of hebt, daar heb je zelf geen invloed op. Toch bepaalt het de koers van je leven. Het kan veel verschil maken of je opgroeit in een groot gezin of als enig kind je jeugd doorbrengt. Wie je broers of zussen zijn, bepaal je niet zelf. Of zou je er op een gegeven moment voor kunnen kiezen om iemands broer of zus te worden? We gaan erover in gesprek.

Inleiding

Een gesprek naar aanleiding van een nummer van *Open Deur* over broers en zussen kan eigenlijk maar met deze vraag beginnen:

- Heeft u of had u een broer of zus? Of misschien meer?

Uw broer(s) en/of zus(sen), of het ontbreken daarvan, hebben uw jeugd mede bepaald. Soms op een prettige, soms op een minder prettige of zelfs onprettig manier. In de inleiding lezen we zelfs dat uit onderzoek blijkt dat broers en zussen zich hun leven lang aan elkaar blijven spiegelen.

- Zou u iets aan elkaar willen vertellen over de band die u met uw broers of zussen hebt of had? Of, wanneer u als enig kind opgroeide, wat het voor u betekende om geen broers of zussen te hebben?
- Op welke manier kreeg het gezinsleven in uw jeugd vorm? Hadden sommige broers of zussen bijvoorbeeld bepaalde privileges? Of was er veel verschil tussen wat de jongste mocht en de oudste niet?
- Lijkt u op een van uw broers of zussen?

Broeders en zusters

In geloofsgemeenschappen is het niet ongebruikelijk om elkaar aan te spreken met 'broeder' of 'zuster'. Vanaf kansels en vanuit de Bijbel wordt de gemeente ook regelmatig aangesproken met 'broeders en zusters'. Ds. Jannie Nijwening schrijft over deze aanspreekvorm. Lees met elkaar haar artikel 'Kinderen van God' (pag. 6) en bespreek dan:

- Bent u bekend met de aanspreekvorm 'broeder' of 'zuster'? Zo ja, wat vindt u daarvan?
- Wat vindt u van het beeld van de gemeente als gezin, als familie?

Op ds. Nijwening maakte de gedachte dat je als broer en zus nooit kunt ophouden verbonden te zijn, indruk.

- Wat roept deze gedachte bij u op?

Die ene broer of zus

Toen de zus van mijn grootmoeder stierf, had mijn oma al heel wat verliezen meegemaakt, waaronder die van haar eigen man, mijn opa. En toch deed het moeten loslaten van haar zus op een andere manier pijn, was het op een bepaalde manier heftiger. Zij waren van jongs af aan hecht verbonden geweest, zij kenden elkaar het beste. "Nu is er niemand meer die mijn verhalen met me deelt" vertelde oma.

- Lees met elkaar het gedicht 'Mijn broer is dood' op pag. 9. Wie wil er iets over zeggen?
- Soms staan broers of zussen er op een uitvaart wat verloren bij. Heeft u de indruk dat met het verlies van een broer of zus anders wordt omgegaan door de omgeving dan wanneer het een ander verlies betreft?
- 'Iemand die je verhalen met je deelt' kan een broer of zus, maar ook een oude vriend of vriendin zijn – iemand die u voor u de rol van broer of zus heeft ingenomen. Heeft of had u zo iemand? Welke rol speelde/speelt hij of zij in uw leven?

In de verhalen die ik als geestelijk verzorger van ouderen mag horen, wordt er vaak gesproken over broertjes of zusjes die jong overleden zijn. Hun leven en het lot dan hen trof, zijn vaak heel bepalend geweest voor de verdere ontwikkeling van het gezin. Ook broertjes of zusjes die ziek waren of ziek werden, speelden een belangrijke rol.

- Is dit voor u, in uw situatie, herkenbaar? Zou u er iets over willen delen?

Samengestelde gezinnen

Hoewel samengestelde gezinnen van alle tijden zijn, krijgen steeds meer mensen ermee te maken.

- Maakt u zelf deel uit van een samengesteld gezin? Of heeft u er van nabij ervaring mee, bijvoorbeeld bij uw kinderen of kleinkinderen? Zo ja, hoe ervaart/ervaarde u dit?

Een oervoorbeeld van een samengesteld gezin is het gezin van aartsvader Jakob. Hij had kinderen bij vier verschillende vrouwen. Dat dat de nodige problemen gaf, maakt het onderstaande verhaal duidelijk.

- Lees met elkaar onderstaand verhaal uit het boek Genesis.

Uit Genesis 37 (NBV)

Jozef, die inmiddels zeventien jaar was, weidde gewoonlijk samen met zijn broers de schapen en geiten en alle praatjes die over zijn broers de ronde deden vertelde hij aan hun vader door. Omdat Jakob al oud was toen Jozef werd geboren, hield hij meer van Jozef dan van zijn andere zonen, en hij had een prachtig bovenkleed voor hem laten maken in allerlei kleuren. De broers zagen wel dat hun vader het meest van Jozef hield. Daarom konden ze Jozef niet uitstaan en kon er geen vriendelijk woord voor hem af.

Op een keer had Jozef een droom. Toen hij die aan zijn broers vertelde, kregen ze een nog grotere hekel aan hem. 'Moeten jullie nu eens horen wat ik heb gedroomd,' zei hij. 'We waren op het land schoven aan het binden, en toen kwam mijn schoof overeind en bleef rechtop staan. En jullie schoven gingen om die van mij heen staan en bogen daarvoor.' Zijn broers zeiden: 'Dacht je soms koning over ons te worden? Wil je over ons heersen?' Vanwege dat gepraat over zijn dromen gingen ze hem hoe langer hoe meer haten. Opnieuw kreeg hij een droom die hij aan zijn broers vertelde. 'Ik heb alweer een droom gehad,' zei hij. 'Nu bogen de zon, de maan en elf sterren zich voor mij neer.' Toen hij dit aan zijn vader en zijn broers vertelde, wees zijn vader hem terecht: 'Zeg, wat is dat voor een droom! Moeten ik, je moeder en je broers ons soms voor jou komen neerbuigen?' De broers konden Jozef wel vermoorden, maar zijn vader bleef nadenken over wat er gebeurd was.

Toen Jozefs broers er eens op uit getrokken waren om de kudden van hun vader bij Sichem te laten grazen, zei Jakob tegen Jozef: 'Ga jij eens naar hen toe.' 'Goed,' zei Jozef, en Jakob vervolgde: 'Ga kijken hoe je broers het maken en hoe het met het vee staat, en breng mij dan verslag uit.'

Jozefs broers zagen hem al van ver, en nog voordat hij hen had bereikt, hadden ze een plan beraamd om hem te doden. 'Kijk daar eens,' zeiden ze tegen elkaar, 'daar komt die meesterdromer aan. Dit is onze kans! Laten we hem vermoorden en hem ergens in een put gooien. We zeggen gewoon dat hij door een roofdier is verslonden. Dan zullen we eens zien wat er van zijn dromen uitkomt.' Toen Ruben, de oudste zoon, dat hoorde, wilde hij proberen Jozef te

redden. 'Nee, laten we hem niet om het leven brengen,' zei hij. 'Er mag geen bloed vloeien! Gooi hem in die put hier, in deze verlaten streek, maar breng hem niet om.' Zo wilde hij Jozef uit hun handen redden en hem ongedeerd naar zijn vader terug laten gaan. Zodra Jozef bij zijn broers was gekomen, trokken ze hem zijn bovenkleed uit, dat mooie veelkleurige gewaad, en gooiden hem in de put; de put was leeg, er stond geen water in. Daarna gingen ze zitten eten. Opeens zagen ze een karavaan naderen. Toen zei Juda tegen zijn broers: 'Wat hebben we eraan om onze broer te vermoorden? Dan moeten we ook de sporen weer zien uit te wissen. Laten we hem aan die karavaan verkopen in plaats van hem om te brengen; hij is tenslotte onze broer, ons eigen vlees en bloed.' De anderen stemden hiermee in. De broers trokken Jozef uit de put en verkochten hem voor twintig sjekel, en de karavaan nam Jozef mee naar Egypte. Toen Ruben weer bij de put kwam en ontdekte dat Jozef er niet meer in zat, scheurde hij zijn kleren. Hij ging naar zijn broers terug. 'De jongen is weg!' riep hij. 'Wat nu, wat moet ik nu!' Toen slachtten ze een bokje, pakten Jozefs veelkleurige gewaad en dompelden dat in het bloed. Daarna lieten ze het naar hun vader brengen met de boodschap: 'Dit hebben we gevonden. Kijk eens goed, is dit niet het kleed van uw zoon?' Jakob herkende het en riep uit: 'Het kleed van mijn zoon! Hij moet verslonden zijn door een roofdier! Hij is verscheurd, Jozef is verscheurd!' Jakob scheurde zijn kleren, deed een rouwkleed om en rouwde over zijn zoon, dagenlang. Al zijn zonen en dochters deden hun best om hem te troosten, maar hij wilde niet getroost worden en zei: 'Ik zal rouw dragen totdat ik naar mijn zoon in het dodenrijk afdaal.' Zo treurde Jakob om zijn zoon.

- Deel met elkaar wat u opvalt in dit verhaal.
- Herkent u in de dynamiek tussen de broers en hun interactie met vader Jakob iets van uw eigen ervaringen met broers en zussen?
- Welke tip zou u vader Jakob willen geven om met zijn samengestelde gezin om te gaan?

Tot slot

Lees het gedicht 'Met elkaar' op pag. 15.

Annemarie Roding, predikant in de Protestantse Kerk en geestelijk verzorger bij Careyn

archief gesprekshandreikingen

Op open-deur.nl/gesprek vindt u alle gesprekshandreikingen bij de nummers van *Open Deur* vanaf januari 2007.